

คนรุ่นใหม่กับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน New Generation and Sustainable Local Development

ชนินทร์ วะสีนนท์¹ สมบูรณ์ ชาวชายโขง² และ ธวัชชัย กุลนวงษ์³

Chanin Vaseenonta¹, Somboon Chaochaikong² and Tawatchai Kullawong³

บทคัดย่อ

คนรุ่นใหม่มีความสำคัญต่อการดำรงคงอยู่ของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพราะคนรุ่นใหม่จะเป็นผู้สืบทอดแนวความคิดการทำเกษตรผสมผสาน เพื่อการพึ่งตนเอง และสามารถนำไปสู่การพึ่งพาอาศัยกันในอนาคต การวิจัยครั้งนี้เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ทำการศึกษาเงื่อนไขปัจจัยของการดำรงอยู่ของคนรุ่นใหม่ในเครือข่ายอินแปง เพื่อสร้างแบบจำลองขึ้น และในปี พ.ศ. 2552 ได้นำแบบจำลองไปสู่กระบวนการสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่ เพื่อให้สามารถอยู่กับท้องถิ่นนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนได้ และในปี พ.ศ. 2553 ทำการประเมินผลโครงการ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant observation) และใช้กระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนเอง จากการจัดเวทีผ่านการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน และการนำเสนอผลงานจากคนรุ่นใหม่ที่ยื่นเครือข่ายอินแปงเป็นผู้คัดสรรกระจายครอบคลุม 3 จังหวัด คือ สกลนคร กาฬสินธุ์ และอุดรธานี จำนวน 70 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองที่สร้างขึ้นได้ถูกนำไปใช้สร้างกระบวนการสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่ให้สามารถอยู่กับท้องถิ่นได้มีจำนวน 33 คน ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามมา เกิดความเชื่อมั่นต่อการอยู่กับท้องถิ่นของคนรุ่นใหม่สามารถสร้างความอบอุ่นในครอบครัวได้ มีการดูแลสุขภาพของตนเองได้ และจากการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์พบว่า เป็นโครงการที่สมควรลงทุน

คำสำคัญ : คนรุ่นใหม่ เครือข่ายอินแปง การพัฒนาท้องถิ่น

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ ผู้ประสานงานเครือข่ายอินแปง

รับต้นฉบับ 14 กรกฎาคม 2554 รับลงตีพิมพ์ 19 กันยายน 2554

ABSTRACT

The new generation has become an important role for the local existence because they will inherit the ideas of integrated farming for self-reliance and for mutual reliance in the future. This research was conducted in 2008 to study the condition of factors of existence of the new generation for In-Pang network and in order to create its model. In 2009 the model was brought to build up the new generation to be able to live in local areas. This could lead to sustainable development. In 2010 the project evaluation was done by means of qualitative data through in-depth interview, participant observation and community learning process from the collaborative learning forum. Also, the work presentation was done by 70 new generation people selected through the net work leaders in 3 provinces: Sakon Nakhon, Kalasin and Udon Thani. The results of the study revealed that the created model was brought to the process creation for living in local areas of 33 new generation people. This could lead community economic development and being confident for living in local areas of the new generation. This also could create family warmth and manage resources themselves. In addition, the cost of effectiveness was assessed to signify that the project was deserved for investment.

Keywords : New Generation, In-Pang Network, and Local Development

บทนำ

จากการที่ประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแผนหลักในการพัฒนามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 การจัดการทรัพยากรถูกกำหนดโดยภาครัฐเป็นหลัก เริ่มจากการกำหนดทิศทางการพัฒนา ที่นำไปสู่การกำหนดนโยบาย การแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ให้ส่วนราชการต่างๆ โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีหน้าที่เป็นเพียงผู้รองรับการพัฒนาให้ดีขึ้น ตามความหมายของภาครัฐที่ต้องการให้เกิดขึ้น ทำให้ชุมชนท้องถิ่นตกอยู่ในฐานะผู้รับส่วนแบ่งการพัฒนาจากภาครัฐ จนไม่สามารถเผชิญกับโลกแห่งความเป็นจริงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ การจัดการของภาครัฐในลักษณะนี้ กลายเป็นการทำลายความเป็นชุมชนดั้งเดิมที่ดำรง คงอยู่ลงอย่างรวดเร็ว โดยได้รับการตอกย้ำความเข้มข้นการพัฒนาตามแนวคิดดังกล่าวจากสื่อสารมวลชน (สมเกียรติ ตั้งนโม, 2551, น.8) ผ่านระบบสื่อสารประเภทต่าง ๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจน เครื่องขยายเสียงของชุมชน ทำให้กลายเป็นตัวเร่งการทำลายความเป็นชุมชนดั้งเดิมให้รวดเร็วขึ้น

หลังจากการพัฒนาที่ถูกกำหนดขึ้นโดยภาครัฐเป็นหลัก ได้ดำเนินการผ่านไป กลับพบว่าชุมชนท้องถิ่นตกอยู่ในฐานะที่

ยากจนมากกว่าเดิม สูญเสียศักดิ์ศรีของความเป็นชุมชนไปโดยปริยาย ต้องรอรับการพัฒนาจากภาครัฐ จนไม่สามารถยืนหยัดแสดงบทบาทของชุมชนอย่างเด่นชัดต่อไปได้ ความเป็นชุมชนเริ่มสั่นคลอน ระบบความสัมพันธ์ถูกทำลาย และระบบคุณค่าถูกแทนที่ด้วยระบบมูลค่า คนในชุมชนยิ่งต้องสูญเสียปัญหาหลักจนยากที่จะหาทางออกจากปัญหาได้ จึงก้าวตามและถลำลึกลงสู่กระแสหลักตามยุคสมัยแห่งโลกาภิวัตน์ ที่มุ่งสู่การแสวงหารายได้ที่เป็นตัวเงินเป็นหลัก แต่ก็ไม่ได้ตามที่หวังตามการชวนเชื่อถึงความสมบูรณ์แบบของหลักการทุนนิยม ปัญหาหลักทวีความรุนแรงมากกว่าเดิม จากการยากจนเพิ่มขึ้น เป็นหนี้เป็นสินมากขึ้น ความเป็นชุมชนยิ่งเลือนหายไปอย่างต่อเนื่อง

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น สมาชิกในชุมชนบางพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มอินแปลงที่บ้านบัว อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร (เสรี พงศ์พิศ, 2542) เริ่มหันกลับมาศึกษาตนเอง เพื่อถามหาความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ทำให้แนวคิดการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วนของชุมชน กลายเป็นมรรควิธี (Means) ที่สำคัญ (ปรีชาติ วลัยเสถียร, 2543, น.135) ในการแสดงบทบาทความเป็นตัวตนของสมาชิกในองค์กรหรือสถาบันของชุมชนหลังจากที่ถูกกระแสกดทับมานาน ในขณะเดียวกันชุมชนได้หันไปให้ความสำคัญกับแนวทางการจัดการทรัพยากรใน

ชุมชนโดยยึดการพึ่งพาตนเอง พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และการกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ด้วยตนเองมากขึ้น ความเป็นชุมชนเริ่มฟื้นกลับคืนมาในชีวิตอีกครั้ง การรื้อฟื้นระบบคุณค่าและระบบความสัมพันธ์แบบดั้งเดิมที่อาศัยการช่วยเหลือการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้สามารถจัดปัญหาการเน้นการสร้างรายได้ที่ส่งสมมานานให้จางหายไป คนในชุมชนสามารถยืนหยัดต่อสู้จากการฉ้อโกง ประชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต มีการผลิตจากการทำเกษตรผสมผสาน เพื่ออยู่เพื่อกิน ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก มีของเหลือจึงขาย รายได้จึงไม่ใช่เป้าหมายของชีวิตอีกต่อไป แต่ใช้ความมีอยู่มีกินของชีวิตเป็นตัวตั้ง กลายเป็นการทวนกระแสหลักตามความทันสมัยที่เป็นรูปธรรมที่เห็นได้อย่างชัดเจน เป็นที่พึ่งพากันในชุมชน และในระยะต่อมา สามารถก้าวข้ามเขตแดนสู่ภายนอก จากการขยายการพึ่งพาตนเองสู่ระดับการรวมกลุ่ม เพื่อยกระดับการพึ่งพาตนเองให้สูงขึ้น เป็นการขยายตลาดรองรับผลผลิตได้โดยปริยาย ความเป็นชุมชนได้ขยายขอบเขตข้ามพ้นความเป็นพื้นที่ ทำให้ขยายขอบเขตความเป็นชุมชนให้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น กลายเป็นเครือข่ายอันแบ่งครอบคลุมกว่า 80 ตำบล ในจังหวัดสกลนคร อุตรดิตถ์ กาฬสินธุ์ และมุกดาหาร

การที่ชุมชนสามารถยืนหยัดต่อสู้ทวนกับกระแสความทันสมัยในยุคสมัยแห่งโลกาภิวัตน์ จนทำให้ความเป็นชุมชนกลับมามีชีวิตขึ้นอีกครั้งได้ จนข้ามพ้นเขตแดนความเป็นพื้นที่นั้น มีข้อที่นำวิกฤตกังวลต่อความยั่งยืนของความเป็นชุมชนจะสามารถดำรงตนข้ามพ้นยุคสมัยแห่งกาลเวลาได้หรือไม่อย่างไร หากไร้ผู้สืบทอดแนวคิดแนวทางในการดำเนินกิจกรรมที่ถูกรื้อฟื้นมาจากบรรพบุรุษรุ่นปู่ย่าตายายให้กลับคืนมา ความเป็นชุมชนจะอยู่รอดปลอดภัยได้หรือไม่ จึงเป็นหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะต้องช่วยกันสรรค์สร้างผู้มาทำหน้าที่สืบทอดแนวคิดดังกล่าว โดยเฉพาะคนในชุมชนเองต้องตระหนักถึงความยั่งยืนดังกล่าว ต้องสร้างผู้สืบทอดแนวคิดให้เป็นรูปธรรม ผ่านกระบวนการสรรค์สร้างที่ชัดเจน จะรอให้เกิดผู้มาสานต่อแนวคิดดังกล่าวตามธรรมชาติคงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในขณะนี้ได้ดึงดูดคนเข้าสู่กระแสหลักของการพัฒนาที่เน้นเงินเป็นหลัก ระบบการศึกษาที่สร้างคนสู่ระบบทุนนิยม โดยทวงหายจากชุมชนออกไปทุกที คนจบปริญญาจึงรับกับความเป็นชุมชนดั้งเดิมไม่ได้ ได้รับปริญญาแต่ขาด

ปัญญาที่จะเชื่อมโยงกลับสู่ชุมชน แล้วจะหาคนมาสานสืบต่อแนวคิดแนวทางการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อการพึ่งตนเองได้อย่างไร ใครจะสามารถดำรงระบบคุณค่าที่ถูกรื้อฟื้นขึ้นมาได้ วิกฤตกังวลต่อความยั่งยืนของความเป็นชุมชนจึงกลายเป็นปัญหาที่ท้าทายอย่างมาก

การที่ความเป็นชุมชนที่ได้อื้อฟื้นกลับคืนมา และสามารถดำรงความยั่งยืนผ่านกาลเวลาได้ คนรุ่นใหม่ คือ คำตอบ **คนรุ่นใหม่ หมายถึง เยาวชนที่ผ่านการศึกษาภาคบังคับที่มีโอกาสเลือกที่จะเข้าสู่กระแสหลักตามโลกาภิวัตน์หรือกระแสท้องถิ่นนิยม อายุไม่เกิน 40 ปี** แต่เลือกทำหน้าที่สานต่อแนวคิดแนวทางการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อการพึ่งตนเอง โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านระบบคุณค่าของการพึ่งพาอาศัยกัน หากมีคนรุ่นใหม่ที่เป็นเยาวชนมาดำเนินกิจกรรมโดยยึดหลักการดังกล่าวได้ ก็กล่าวได้ว่าความเป็นชุมชนสามารถยืนหยัดต่อเนื่องข้ามพ้นกาลเวลา กลายเป็นการดำรงคงอยู่ของความยั่งยืนของความเป็นชุมชนได้ ความเป็นชุมชนก็จะอยู่รอดปลอดภัยจากกระแสโลกาภิวัตน์ คนรุ่นใหม่กลายเป็นความหวังของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และความยั่งยืนของชุมชน แต่ความหวังเหล่านี้จะเกิดขึ้นและเป็นจริงได้อย่างไร คงต้องช่วยกันหาคำตอบในอันที่จะสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่ให้เข้ามาทำหน้าที่อันสำคัญยิ่งเหล่านี้ ซึ่งสืบเนื่องเชื่อมโยงมาสู่คนเมืองอย่างตรงไปตรงมา เพราะหากขาดคนในชุมชนทำการเกษตรกรรมแล้ว จะมีใครทำอาหารให้คนเมืองได้บริโภค คนเมืองจึงไม่อาจปฏิเสธความเกี่ยวข้องได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นการสร้างคนรุ่นใหม่ให้สามารถอยู่กับท้องถิ่นอย่างยั่งยืนได้ โดยแบ่งวัตถุประสงค์ออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย

1. ระยะที่ 1 ปี 2551 ทำการศึกษาเงื่อนไขปัจจัยที่มีผลทำให้คนรุ่นใหม่สามารถอยู่ในชุมชนท้องถิ่นและสร้างแบบจำลอง
2. ระยะที่ 2 ปี 2552 การนำแบบจำลองไปใช้สรรค์สร้างคนรุ่นใหม่ให้สามารถอยู่กับชุมชน
3. ระยะที่ 3 ปี 2553 การประเมินผลการจัดการและอยู่กับชุมชนท้องถิ่นของคนรุ่นใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

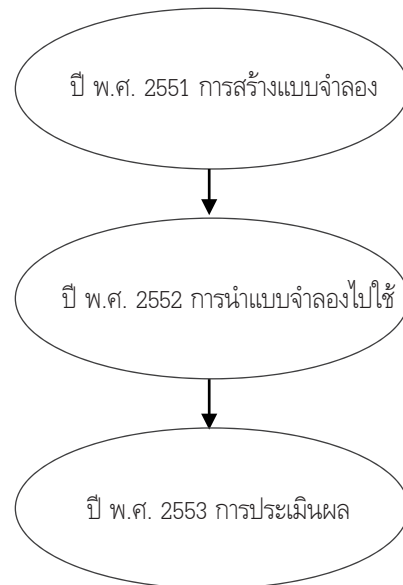
การวิจัยเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2551 จนถึงปี พ.ศ. 2553 ทำการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant observation) และใช้กระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนเอง จากการจัดเวทีผ่านการจัดการเรียนรู้ร่วมกันและการนำเสนอผลงาน โดยได้กำหนดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ปี พ.ศ. 2551 เป็นขั้นการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากคนรุ่นใหม่ที่สามารถอยู่กับท้องถิ่นได้ในเครือข่ายอินแปง เพื่อสร้างเป็นแบบจำลองการสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่

ขั้นตอนที่ 2 ปี พ.ศ. 2552 เป็นขั้นการนำแบบจำลองที่สังเคราะห์ขึ้นในปี พ.ศ. 2551 ไปสู่การปฏิบัติ โดยการประชุมปรึกษาหารือผู้นำเครือข่ายอินแปง ซึ่งแจ้งความจำเป็นและทำความเข้าใจในการสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่ การคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพเข้มแข็ง และประสานผู้นำเครือข่าย เพื่อชี้แจงขอบเขตและขั้นตอนการทำงาน การคัดเลือกคนรุ่นใหม่ที่มีความพร้อม โดยการนำเสนอจากผู้นำเครือข่าย และรวบรวมรายชื่อคนรุ่นใหม่ ที่ผู้นำเครือข่ายคัดสรร จำนวน 70 คน กระจายครอบคลุม 3 จังหวัด คือ สกลนคร กาฬสินธุ์ และอุดรธานี การวางแผนการสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่ร่วมกับผู้นำเครือข่าย เพื่อสร้างการเรียนรู้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนรุ่นใหม่ผ่านการศึกษาดูงานในแหล่งเรียนรู้ที่มีศักยภาพเพียงพอ สามารถชักจูงและจูงใจให้คนรุ่นใหม่เห็นความสำคัญของการอยู่กับชุมชนท้องถิ่น จากนั้นจึงทำการอบรมถ่ายทอดความรู้ การศึกษาดูงาน และการวิเคราะห์ศักยภาพของตนเองเพื่อนำไปสู่การสร้างแผนยุทธศาสตร์เป็นแผนชีวิต การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการมอบทุนสนับสนุนการปฏิบัติการของคนรุ่นใหม่ การติดตามการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติตามแผนของคนรุ่นใหม่ผ่านการจัดเวทีติดตามความก้าวหน้า และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และสร้างเวทีแสดงผลงานการปฏิบัติการของคนรุ่นใหม่

ขั้นตอนที่ 3 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นขั้นการประเมินผล โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปปี ประกอบด้วย การประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต โดยการประเมินสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความเหมาะสมของโครงการด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ งบประมาณที่สนับสนุน บุคคลที่

เกี่ยวข้อง และสถานที่ชุมชนเครือข่าย ด้านกระบวนการ ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน การประสานงาน การบริหารจัดการ และการติดตามผล และการประเมินผลผลิต ได้แก่ จำนวนผลผลิตตามเป้าหมาย ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

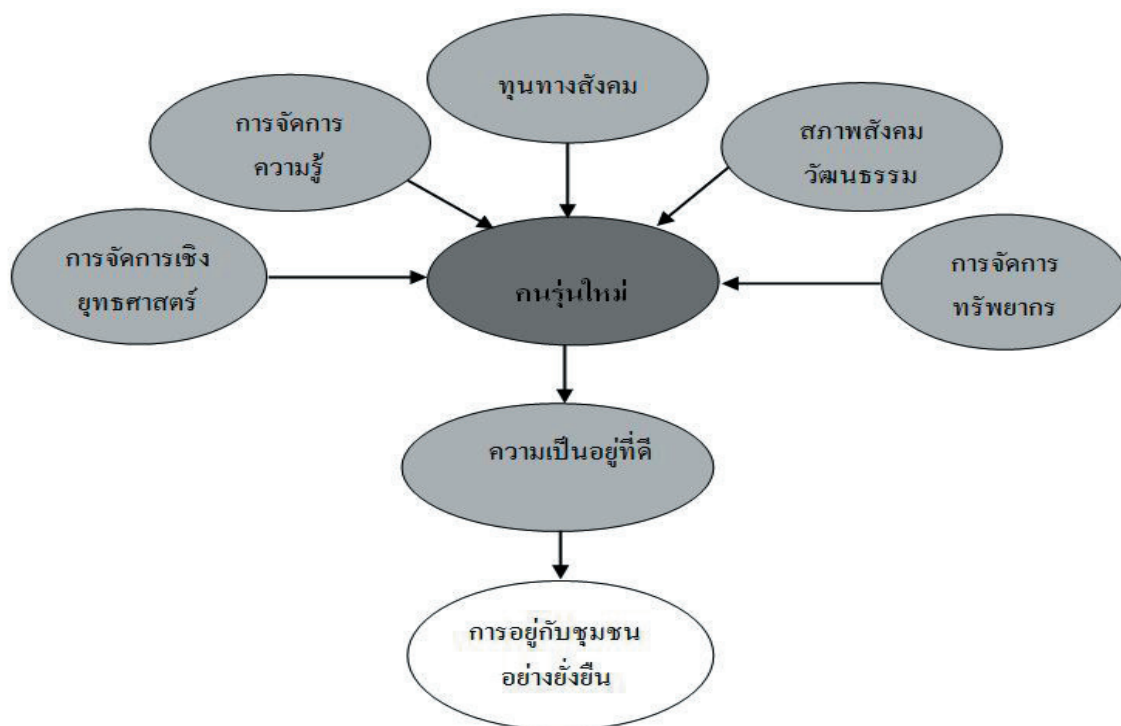
ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การศึกษาวิจัยองค์ประกอบของเงื่อนไขปัจจัยที่คนรุ่นใหม่จะคืนสู่ชุมชนในปี พ.ศ. 2551 ได้นำไปสู่การวิเคราะห์แนวทางและองค์ประกอบของเงื่อนไขปัจจัยที่ทำให้คนรุ่นใหม่สามารถจัดการและอยู่กับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เพื่อสร้างแบบจำลองในการสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่ต่อไป พบว่า คนรุ่นใหม่ที่สามารถอยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้นั้น มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในเชิงเป้าหมายเชิงกระบวนการ และเชิงปัจจัยนำเข้า โดยองค์ประกอบในเชิงเป้าหมาย คนรุ่นใหม่มีเป้าหมายเพื่อความเป็นอยู่ที่ดี จากการมีอยู่มีกิน การมีสวัสดิการ การมีสิ่งแวดล้อมสมดุล การมีรายได้ และการมีชุมชนเข้มแข็งที่เกิดจากความสัมพันธ์ร่วมกัน ในระดับกระบวนการ ประกอบด้วย การได้รับความช่วยเหลือ การจัดการความรู้ และการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ สำหรับระดับของปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 4 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับ

ครอบครัว ระดับชุมชนท้องถิ่นและชุมชนเครือข่าย และระดับสังคม โดยที่ระดับบุคคลเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่วนบุคคล ฐานความรู้ดั้งเดิม และการเรียนรู้เพิ่มเติม แผนการจัดการชีวิต การมีอุดมการณ์ความเชื่อที่มั่นคง และการมีช่องทางการสร้างรายได้ ในระดับครอบครัว ประกอบด้วย สภาพเงื่อนไขทางครอบครัว พฤติกรรมของพ่อแม่ และถิ่นที่อยู่ของครอบครัว ในระดับชุมชนท้องถิ่นและชุมชนเครือข่าย ประกอบด้วย การได้รับการกำลังใจ การให้กำลังใจ การได้รับความช่วยเหลือ การพึ่งพาอาศัยกัน และความผูกพันต่อกัน และในระดับสังคม ประกอบด้วย สภาพทางสังคมที่คนรุ่นใหม่เผชิญ โดยมีมิติของการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนนั้น จะเกิดขึ้นจากการที่คนรุ่นใหม่สามารถดำรงตนอยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้ จนกลายเป็นผู้นำเครือข่ายรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทนผู้นำเครือข่ายเดิม ก็จะทำให้ความเป็นท้องถิ่น

ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน และทำให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนายั่งยืนได้ด้วย ดังนั้นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจึงประกอบด้วยการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic management) การจัดการความรู้ (Knowledge management) การจัดการทรัพยากร (Resource management) และสภาพทางสังคมวัฒนธรรมของการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน (Socio-cultural) พร้อมกับอาศัยทุนทางสังคม (Social capital) คือ พฤติกรรมส่วนบุคคล การดูแลจากผู้นำเครือข่าย การมีฐานทรัพยากรของตนเอง และการได้รับโอกาสจากครอบครัว ส่งผลให้เกิดเป้าหมายความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) สามารถเขียนเป็นสมการอักษรย่อได้ว่า $2SC+KM+SM+RM = WB$ สรุปองค์ประกอบหลักได้ดังแผนภาพที่ 2 ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แบบจำลองของการสร้างคนรุ่นใหม่

2. การสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่ในปี พ.ศ. 2552 จากการใช้แบบจำลองที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2551 มีกระบวนการในการดำเนินการในขั้นตอนแรก คือ การคัดสรรคนรุ่นใหม่โดยอาศัยทุนทางสังคม คือ ผู้นำเครือข่าย โดยการชี้แจงความจำเป็นและทำความเข้าใจในการสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่กับผู้นำเครือข่าย

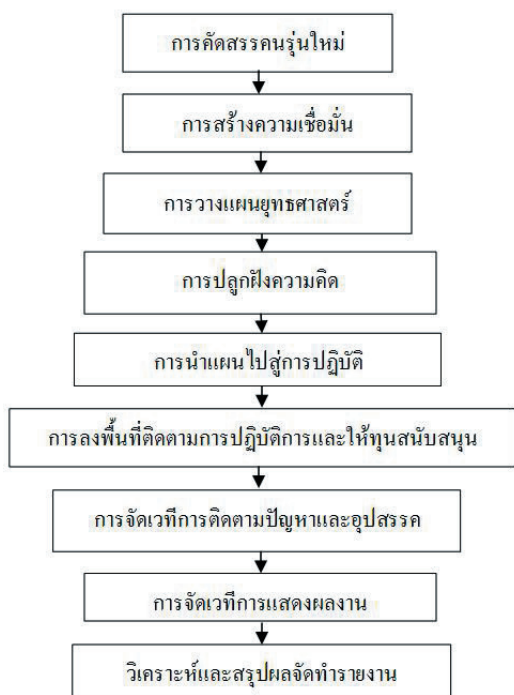
ให้ทำการคัดเลือกคนรุ่นใหม่ในชุมชนที่มีพฤติกรรมอดทน มีอุดมการณ์ มีฐานความรู้ด้านการเกษตร มีฐานทรัพยากรของตนเอง การได้รับโอกาสจากครอบครัว และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำเครือข่าย ซึ่งการคัดสรรคนรุ่นใหม่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างความเชื่อมั่นว่าคนรุ่นใหม่จะสามารถดำรงตน

อยู่กับชุมชนท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้หรือไม่ ดังนั้นจึงสร้างโอกาสให้ผู้นำเครือข่ายได้มีส่วนร่วมในการคัดสรรคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะผู้นำเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง และจากผลการคัดสรรคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุส่วนใหญ่ 16-20 ปี มีระดับการศึกษาจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นส่วนใหญ่ และกระจายครอบคลุมพื้นที่ 18 ตำบลของเครือข่ายอินแปง และส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของผู้นำเครือข่ายที่ต้องการให้สืบทอดแนวคิดของเครือข่ายอินแปงให้ยั่งยืนต่อไป สามารถเชื่อมั่นได้ว่าคนรุ่นใหม่ที่ถูกคัดสรรมีโอกาสความเป็นไปได้ที่จะดำรงตนอยู่กับชุมชนท้องถิ่นสูง จากการที่คนรุ่นใหม่ที่ถูกคัดสรรมีความใกล้ชิดเป็นเครือญาติกับผู้นำเครือข่าย และคุณลักษณะส่วนตัวของคนรุ่นใหม่ที่มีความขยันหมั่นเพียร มีความอดทน มีมานะ และมีความเอาใจใส่ จากนั้นในขั้นตอนที่ 2 เป็นการปลูกฝังความคิดโดยการถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นใหม่ โดยการพัฒนาทักษะการพึ่งตนเองจากการเรียนรู้ 6 ฐาน (ฐานข้าว ฐานปุย ฐานของใช้ในครัวเรือน ฐานสุขภาพและยาสมุนไพร ฐานการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และฐานพันธุ์พืช) การสรุปบทเรียนความรู้แต่ละฐาน สรุปบทเรียนความรู้แต่ละฐานการศึกษาประสบการณ์จากพ่อ แม่ ป้า น้า อา สั่งสอนบุตรหลานอินแปง การบายสีสู่ขวัญ และทำการสร้างความเชื่อมั่นด้วยการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่มีศักยภาพ ต่อจากนั้นจึงใช้กระบวนการจัดการความรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างกระบวนการสร้างแผนยุทธศาสตร์เพื่อทำเป็นแผนชีวิตของตนเอง แผนระดับกลุ่ม กำหนดแผนไว้เป็นสามระยะ ประกอบด้วย แผนระยะสั้น 3-6 เดือน แผนระยะกลาง ประมาณ 1 ปี และแผนระยะยาว ประมาณ 3 - 5 ปี โดยที่คนรุ่นใหม่แต่ละคนจะต้องพิจารณาถึงศักยภาพของตนเองว่าจะดำเนินการอย่างไรที่สอดคล้องกับบริบทของตนเองในแต่ละพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น โดยพิจารณาประกอบรวมกับความรู้ที่ได้รับจากการเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้ ข้อค้นพบจากการวางแผนระยะสั้นของคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการทำเกษตรผสมผสานสำหรับทำอยู่การกินเป็นหลัก และเพื่อการพึ่งตนเอง หลังจากนั้นแผนระยะปานกลางเป็นการขยายการดำเนินการตามแผนระยะสั้นให้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น และแผนระยะยาวเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการแปรรูปผลผลิต พร้อม ๆ กับการวางแผนขยายเครือข่ายต่อไป สำหรับแผนวิสาหกิจ คนรุ่นใหม่ในแต่ละพื้นที่มีการวางแผนวิสาหกิจของชุมชนท้องถิ่นของตนเองที่แตกต่าง

กันออกไปแต่ละพื้นที่ เพื่อเป้าหมายในการผลิตผลผลิตออกมาใช้อุปโภคบริโภคเอง แบ่งปันและแลกเปลี่ยนเป็นเป้าหมายหลัก หากมีเหลือแล้วจึงขายเพื่อสร้างรายได้ต่อไป ทั้งนี้ บางแห่งอาจมุ่งเน้นการทำกิจกรรมเพียงอย่างเดียว ในขณะที่บางแห่งมีหลากหลายกิจกรรม ขึ้นอยู่กับบริบทและศักยภาพของแต่ละพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะการกำกับดูแลของผู้นำเครือข่ายและนโยบายในการจัดการเงินกองทุนที่ได้รับการสนับสนุน พร้อมกับการลงพื้นที่พบปะพูดคุยและมอบทุนสนับสนุน จากบรรยากาศการติดตามการนำแผนไปสู่การปฏิบัติและการมอบทุนสนับสนุนให้กับคนรุ่นใหม่ในแต่ละพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นพบว่า ผู้นำเครือข่ายในแต่ละพื้นที่ที่มีความกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือกับคนรุ่นใหม่ พร้อมทั้งจะให้คำแนะนำในสิ่งที่คนรุ่นใหม่ควรปฏิบัติ ในขณะที่คนรุ่นใหม่ก็มีความดีใจที่ได้รับทุนสนับสนุนในการดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ โดยที่การรับมอบทุนของคนรุ่นใหม่จะต้องมีการทำสัญญาการรับทุน ซึ่งผู้นำเครือข่ายแต่ละพื้นที่ที่มีความตระหนักต่อสัญญาการรับทุนที่เกิดขึ้นเช่นกัน ในการทำสัญญาการรับทุนจะประกอบด้วยสัญญา 2 ฉบับ ฉบับแรกเป็นสัญญาการรับเงินกองทุนคนรุ่นใหม่ เพื่อเป็นหลักประกันต่อการเป็นพันธะสัญญาที่จะทำกิจกรรมตามที่ได้รับถ่ายทอดความรู้มา และสัญญาฉบับที่สอง เป็นแบบสนับสนุนทุนคนรุ่นใหม่เครือข่ายอินแปง เป็นสัญญาที่ผู้นำเครือข่ายอินแปงในแต่ละพื้นที่ทำกับผู้สนับสนุนทุน เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้นำเครือข่ายต้องดูแลคนรุ่นใหม่ให้มีการใช้ทุนอย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากนั้นจึงมีการนำแผนไปสู่การปฏิบัติพบว่า คนรุ่นใหม่มีการใช้เงินทุนสนับสนุนบางส่วนไปจัดการสร้างเศรษฐกิจชุมชนของตนเอง โดยส่วนใหญ่เป็นการผลิตผลผลิตเพื่อกินเพื่ออยู่ เพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพื่อการลดค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค สำหรับการจัดการทุนสนับสนุนร่วมกันคนรุ่นใหม่มีการพูดคุยตกลงร่วมกันว่าจะจัดการเงินที่ได้รับการสนับสนุนอย่างไร รวมถึงมีการวางแผนที่จะดำเนินการตามแผนกลุ่มหรือแผนวิสาหกิจที่ได้จัดวางไว้แล้วอย่างไร ทั้งนี้เพื่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชนของชุมชนท้องถิ่น พร้อมกับกระบวนการติดตามความก้าวหน้า ผ่านการจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อรับทราบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ผลการดำเนินการบางชุมชนท้องถิ่นประสบผลสำเร็จระดับหนึ่ง โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรของตนเองจากการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองจากการทำเกษตรผสมผสาน แต่บางพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น

คนรุ่นใหม่บางคนก็เข้าสู่กระแสเศรษฐกิจหลัก โดยเข้าไปทำงานที่กรุงเทพฯ ในขณะที่คนรุ่นใหม่บางคนก็ต้องการความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการแปรรูปผลผลิต การจัดการที่เป็นระบบ การคิดคำนวณต้นทุนผลผลิต และความรู้ด้านการทำบัญชีสำหรับการพัฒนาวิสาหกิจ รวมถึงบางแห่งต้องการทุนสนับสนุนเพิ่มเติมและปัญหาที่พบที่สำคัญคือคนรุ่นใหม่ขาดประสบการณ์ แต่อย่างไรก็ตาม ผลที่เกิดขึ้นนอกเหนือความคาดหวังคือ ผู้นำเครือข่ายอินแปงมีความภาคภูมิใจ และมีกำลังใจในการจัดการดูแลคนรุ่นใหม่ให้สามารถยืนหยัดการพึ่งตนเอง และพึ่งพากันในชุมชนท้องถิ่นได้ รวมถึงเกิดแนวร่วมคนรุ่นใหม่เพิ่มขึ้นในหลายพื้นที่ และมีการจัดเวทีแสดงผลงาน การจัดเวทีแสดงผลงานของคนรุ่นใหม่ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ในการดำเนินการว่า ต้องมีการเตรียมงานที่เพียงพอ มีการแบ่งงานและรับผิดชอบที่ชัดเจน รวมถึงคนรุ่นใหม่ได้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรของตนเอง เพื่อการผลิต การแปรรูป และการตลาดพร้อมกันไปด้วย ทั้งนี้เป็นโอกาสในการรวมกลุ่มกันในระดับชุมชนเครือข่ายได้ต่อไป ดังนั้นจึงกล่าวสรุปในภาพรวมได้ว่าคนรุ่นใหม่มีศักยภาพเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของตนเองได้ ถ้าหากได้รับโอกาสที่เพียงพอสามารถสรุปขั้นตอนของการดำเนินการได้ดังแผนภาพที่ 3 ดังนี้

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3. ในปี พ.ศ. 2553 ได้ทำการประเมินสภาพแวดล้อมในด้านความเหมาะสมของโครงการสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่พบว่าโครงการมีความเหมาะสม ทำให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้รับทราบประสบการณ์ และได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดเป็นแรงบันดาลใจในการอยู่กับท้องถิ่นได้ การประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า งบประมาณที่สนับสนุนมีจำนวนไม่เพียงพอ ยกเว้นการสนับสนุนคนรุ่นใหม่ที่มีพื้นฐานทางครอบครัวที่เพียงพออยู่แล้วบุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้นำเครือข่ายบางส่วนคัดเลือกคนรุ่นใหม่ที่เหมาะสมสามารถที่จะอยู่กับท้องถิ่นได้ และตัวคนรุ่นใหม่เองต้องมีคนในครอบครัวอยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้ พร้อมกับได้รับโอกาสจากพ่อแม่ด้วย สำหรับสถานที่ชุมชนเครือข่ายที่กระจายครอบคลุมพื้นที่ 18 ตำบล ยังไม่แสดงผลที่เป็นรูปธรรมต่อการช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน ในการประเมินกระบวนการ พบว่าการวางแผนการดำเนินการสามารถดำเนินการได้ทุกขั้นตอนการประสานงานระหว่างคนรุ่นใหม่กับผู้นำเครือข่ายมีเฉพาะในบางพื้นที่ ส่งผลต่อการอยู่ในชุมชนท้องถิ่นของคนรุ่นใหม่ การบริหารโครงการสามารถดำเนินการได้ครบตามแผนที่วางไว้และการติดตามผลจากผู้นำเครือข่ายอย่างใกล้ชิดในบางพื้นที่ทำให้คนรุ่นใหม่อยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้ สำหรับการประเมินผลผลิต พบว่า คนรุ่นใหม่สามารถอยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้มีจำนวน 33 คน โดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้ก่อให้เกิดกิจกรรมทางเกษตรตามมาหลายประเภทตั้งแต่การผลิต การจำหน่ายแจก และการบริโภค ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ก่อให้เกิดการสร้างเศรษฐกิจชุมชนขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2557 คิดเป็นจำนวน 22,648,000 บาท เกิดความเชื่อมั่นเกิดความเชื่อมั่นต่อการอยู่กับท้องถิ่นของคนรุ่นใหม่ สามารถสร้างความอบอุ่นในครอบครัวได้ มีการดูแลจัดการทรัพยากรของตนเองได้และในการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ พบว่าเป็นโครงการที่สมควรลงทุน เนื่องจากผลการคำนวณมูลค่าปัจจุบันสุทธิและอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนมีค่ามากกว่า 1 รวมถึงอัตราผลตอบแทนภายในมีค่ามากกว่าอัตราส่วนลดของตลาด

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความเป็นเครือข่ายอินแปงมีความยั่งยืนข้ามอายุคนสู่รุ่นลูกหลานได้นั้น เดือนไฮสำคัญคือ ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของสมาชิกในชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะความสัมพันธ์ของ

เครือข่ายทางเครือญาติในชุมชนท้องถิ่น เป็นไปตามผลการศึกษาของ สุวิธาน พัฒนาไพรวัลย์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาเงื่อนไขที่สำคัญและจำเป็นในการดำรงความเป็นชุมชนปกเกะฉ้อ ซึ่งจากผลการวิจัยการสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่ในขั้นตอนของการคัดสรรคนรุ่นใหม่ พบว่า คนรุ่นใหม่ที่ถูกคัดสรรมาสู่กระบวนการสรรค์สร้างนั้น ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติระดับลูกหลานกับผู้นำเครือข่าย ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างคนรุ่นใหม่กับผู้นำเครือข่ายที่เป็นไปในลักษณะของการช่วยเหลือดูแลให้คำแนะนำของผู้นำเครือข่าย ดังนั้นจึงเชื่อมั่นได้ว่า เป็นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ย่อมส่งผลต่อความยั่งยืนของความเป็นเครือข่ายสืบเนื่องในอนาคตได้

2. การที่คนรุ่นใหม่จะดำรงตนอยู่ในชุมชนท้องถิ่น สามารถนำไปสู่การยกระดับการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนได้นั้น ต้องเกิดขึ้นจากกระบวนการสรรค์สร้างผ่านกระบวนการจัดการความรู้เป็นสำคัญ เพราะหากปล่อยให้เป็นไปตามกระแสความเป็นไปของสภาพทางสังคมปัจจุบัน คนรุ่นใหม่ในชุมชนท้องถิ่นก็จะถูกดูดกลืนเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลาวรรณ ทัยคุปต์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาลักษณะของการดำรงตนอยู่ในชุมชนของชุมชนชาวแพแม่น้ำสะแกกรังพบว่า กระบวนการเรียนรู้และความสามารถในการปรับประยุกต์ที่อยู่บนรากฐานของภูมิปัญญาเป็นหัวใจของการทำให้ชุมชนดำรงความเป็นตัวตนอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง โดยที่กระบวนการจัดการความรู้ที่ผู้นำเครือข่ายและทีมวิจัยได้ร่วมกันพิจารณาสรรค์สร้างขึ้นเพื่อคนรุ่นใหม่ ตั้งอยู่บนรากฐานของการจัดการความรู้เช่นกัน ตั้งแต่การกำหนดความรู้ การแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำความรู้ไปปฏิบัติ

3. การสร้างเครือข่ายในรูปแบบต่างๆ ตามผลการศึกษาของยศ สันตสมบัติ (2539) ได้ทำการวิเคราะห์การปรับตัวของชุมชนชาวนาไทยท่ามกลางการปิดล้อมของวัฒนธรรมอุตสาหกรรม พบว่า ชุมชนจะสร้างความเข้มแข็งและต่อสู้กับกระบวนการปิดล้อมของวัฒนธรรมอุตสาหกรรมได้ ต้องมีการขยายเครือข่ายการเรียนรู้ เครือข่ายการผลิต เครือข่ายการลงทุนและเครือข่ายการตลาดรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการวิจัยคนรุ่นใหม่กับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ตั้งแต่การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้มีการถ่ายทอดความรู้จากผู้นำเครือข่ายให้กับคนรุ่นใหม่ที่จะกระจายอยู่ในตำบลต่าง ๆ ครอบคลุม 18 ตำบล และมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ระหว่างคนรุ่นใหม่ด้วยกันเอง ผ่านการพูดคุยปรึกษาหารือสรุปบทเรียนร่วมกัน

4. การที่คนรุ่นใหม่จะดำรงตนอยู่กับชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้ เงื่อนไขสำคัญคือ ชุมชนท้องถิ่นนั้นมีพลังอำนาจเพียงพอที่จะดึงดูดให้คนรุ่นใหม่อยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้หรือไม่ โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นนั้นมีทรัพยากรที่สมบูรณ์มากน้อยเพียงใด สามารถนำมาสู่การจัดการสร้างเศรษฐกิจชุมชนในด้านการผลิต การจำหน่ายแจก และการบริโภคที่ดีได้แค่ไหนเพียงใด ซึ่งเป็นไปตามผลการศึกษาของภักดีพัฒน์ ทิพย์ประไพ (2540, น.146) ที่พบว่าชุมชนจะต้องมีการผลิตแบบเลี้ยงตัวเอง จึงจะทำให้คนในชุมชนสามารถอยู่ได้ จากผลการคัดสรรคนรุ่นใหม่โดยผู้นำเครือข่าย พบว่า ชุมชนท้องถิ่นของคนรุ่นใหม่มีศักยภาพที่ดี จากการที่ผู้นำเครือข่ายในแต่ละชุมชนท้องถิ่นที่มีองค์ความรู้ ตลอดจนประสบการณ์การต่อสู้มายาวนาน มีแหล่งเรียนรู้ให้คนรุ่นใหม่ได้เก็บเกี่ยวอย่างดี สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของแต่ละคน และ/หรือแต่ละชุมชนท้องถิ่นนั้น ถือได้ว่า เป็นการสนับสนุนจากทรัพยากรภายนอกชุมชนเครือข่าย ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงจำนวนไม่มากนัก แต่ก็สามารถกล่าวได้ว่าเป็นช่องทางในการจูงใจให้คนรุ่นใหม่อยู่กับชุมชน

5. การประเมินโครงการสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่มีระยะเวลาการดำเนินการ 3 ปี และมีการคาดคะเนผลประโยชน์หรือผลตอบแทนต่อไปอีกเป็นระยะเวลารวม 7 ปี ดังนั้นในการประเมินผลโครงการจึงต้องพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้งหมด ทีมวิจัยจึงอาศัยเครื่องมือการประเมินเชิงระบบที่ครอบคลุมปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการประเมินผลของพุทธา คุณมี (2551 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษารื่องการประเมินโครงการเงินทุนหมุนเวียนส่งเสริมผลผลิตเพื่ออาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 3 และคาน มุงคณ (2551 : 77-79) ได้ทำการศึกษารื่องการประเมินโครงการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างโรงเรียนสุทรสิริโสภา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP) ซึ่งประกอบด้วย การประเมินด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ทำให้สามารถพิจารณาความเหมาะสมและข้อ

จำกัดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทุกด้าน แต่อย่างไรก็ตาม ในการประเมินผลโครงการครั้งนี้ ได้มีการประเมินความคุ้มค่าในทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อการใช้ทรัพยากรว่ามีความคุ้มค่า โดยเปรียบเทียบผลประโยชน์หรือผลตอบแทนกับต้นทุนที่ใช้ด้วย ซึ่งสอดคล้องการศึกษาของ กรองกาญจน์โพธิ์เงิน (2546 : บทคัดย่อ) ทำการทำการประเมินผลทางเศรษฐศาสตร์ของการลงทุนระดับฟาร์มในโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร : กรณีศึกษาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ที่ทำการวิเคราะห์ทั้งด้านการเงินและทางด้านเศรษฐกิจภายใต้อายุโครงการ 20 ปี และอัตราส่วนลดร้อยละ 5 ผลการวิเคราะห์พบว่าโครงการมีความเป็นไปได้ในการลงทุนสมควรลงทุน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. การที่คนรุ่นใหม่จะอยู่กับท้องถิ่นได้ต้องมีกระบวนการก่อเกิดเกิดขึ้น ตั้งแต่การสร้างความตระหนักให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้แนวคิดท้องถิ่นนิยมที่ให้ความสำคัญกับการเกษตรกรรมแบบผสมผสาน เพื่อการพึ่งตนเองและการพึ่งพาอาศัยกัน โดยผ่านการจัดเวทีอบรมเรียนรู้ร่วมกัน การจัดโครงการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง การสร้างความมั่นใจจากการศึกษากรณีตัวอย่างที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีศักยภาพ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การสนับสนุนทุนเพื่อสร้างกองทุนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สำหรับสร้างช่องทางในการสร้างรายได้ต่อไป และการจัดเวทีติดตามการปฏิบัติตามแผน รวมถึงการสร้างเวทีแสดงผลงาน

2. การที่คนรุ่นใหม่สามารถอยู่กับท้องถิ่นได้ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคได้ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อคนรุ่นใหม่สามารถสร้างความอบอุ่นในครอบครัวได้ มีการดูแลจัดการทรัพยากรของตนเองได้ และจากการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ พบว่า เป็นโครงการที่สมควรลงทุนเนื่องมาจากผลการคำนวณมูลค่าปัจจุบันสุทธิ และอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนมีค่ามากกว่า 1 รวมถึงอัตราผลตอบแทนภายในมีค่ามากกว่าอัตราส่วนลดของตลาด

แต่อย่างไรก็ตามมีประเด็นท้าทายสำหรับคนรุ่นใหม่กับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนเช่นกัน ถึงแม้ว่าการสรรค์สร้าง

คนรุ่นใหม่โดยผ่านกระบวนการที่มีความชัดเจน ก็ไม่ใช่หลักประกันที่แน่นอนว่าคนรุ่นใหม่ที่ถูกสรรค์สร้างขึ้นจะสามารถอยู่กับชุมชน ดำรงความเป็นชุมชนได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากความรุนแรงของกระแสโลกาภิวัตน์ที่เชี่ยวกราก สามารถดึงดูดคนรุ่นใหม่ให้กลับคืนสู่กระแสหลักได้อย่างไม่ยากเย็น เช่น การประสบกับปัญหานี้สืบจากการดำเนินการเกษตรตามกระแสหลักที่มุ่งเน้นการสร้างรายได้ ทำให้ครอบครัวประสบปัญหาหนี้สิน คนรุ่นใหม่จึงต้องทำหน้าที่ไปทำงานสร้างรายได้นอกพื้นที่ที่ถูกมองว่าสร้างรายได้ที่แน่นอนและมั่นคงกว่า คนรุ่นใหม่ก็ยากที่จะอยู่กับชุมชนได้ หรือคนรุ่นใหม่เองยังไม่มีจิตสำนึกที่สามารถเข้าถึงความเป็นเกษตรกรในสายเลือดได้ ก็ยากที่จะยืนหยัดต้านทานกระแสทุนนิยมได้ ก็จะไม่กล้าเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์อย่างง่ายดาย ประเด็นคนรุ่นใหม่กับการอยู่รอดของความเป็นชุมชนอย่างยั่งยืนจึงเป็นประเด็นที่ท้าทายอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมช่วยกันหาทางออกไป

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้นำเครือข่าย

1.1 การที่คนรุ่นใหม่จะดำรงตนอยู่ในชุมชนท้องถิ่นได้นั้น ผลการวิจัยยืนยันได้ว่า ผู้นำเครือข่ายมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับการให้ข้อเสนอแนะ และการติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดต่อการดำเนินกิจกรรมของคนรุ่นใหม่

1.2 ในการดำเนินโครงการสรรค์สร้างคนรุ่นใหม่ ผู้นำเครือข่ายต้องตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้นในระยะยาวมากขึ้น โดยเฉพาะขั้นตอนการคัดเลือกคนรุ่นใหม่ที่จะเข้าร่วมโครงการ ผู้นำเครือข่ายต้องใช้วิจารณญาณคัดเลือกคนรุ่นใหม่ที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดที่สามารถอยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

2. คนรุ่นใหม่

2.1 คนรุ่นใหม่ที่สามารถอยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้ ส่วนหนึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีการสร้างครอบครัวใหม่ ดังนั้นการมีสามีหรือภรรยาที่มีจิตสำนึกชุมชน รวมถึงการได้รับโอกาสจากครอบครัวเป็นเงื่อนไขจำเป็นต่อการดำรงตนอยู่ในชุมชนท้องถิ่นของคนรุ่นใหม่

2.2 คนรุ่นใหม่ที่จะอยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้ต้องมีการวางแผนชีวิตของตนเอง พร้อมกับต้องยึดมั่นต่อการดำเนินการตามแผนชีวิต ถึงแม้จะมีเงื่อนไขปัจจัยจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้ามากระทบก็ตาม

3. ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

3.1 ผู้สนับสนุนทุน การที่คนรุ่นใหม่จะอยู่กับชุมชนท้องถิ่นได้ เงื่อนไขการได้รับการสนับสนุนทุนเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่ง ดังนั้น ผู้สนับสนุนทุนจึงต้องพิจารณาความเหมาะสม และความเพียงพอของเงินทุนด้วย ในขณะเดียวกันในการสนับสนุนทุนที่ผ่านมามีการลงรายมือชื่อในหนังสือรับรองการรับสนับสนุนทุน โดยที่คนรุ่นใหม่ขาดการรับรู้ถึงต้นทุนของเงินทุนสนับสนุน ดังนั้นควรมีการคิดดอกเบี้ยโดยที่ไม่มีผลกระทบต่อการใช้ทุนมากนัก ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการใช้เงินทุนด้วย

3.2 รัฐบาล การที่คนรุ่นใหม่ไม่สามารถอยู่กับท้องถิ่นได้ มีสาเหตุมาจากการที่ครอบครัวติดหนี้มาก่อน ดังนั้นหากต้องการให้คนรุ่นใหม่อยู่กับท้องถิ่นได้ รัฐบาลควรหาช่องทางบรรเทาภาระหนี้สินให้กับครอบครัวของคนรุ่นใหม่

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยดีจากการสนับสนุนทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ทุกท่าน โดยเฉพาะผู้นำเครือข่าย และคนรุ่นใหม่ของเครือข่ายอินแปงที่ร่วมกันสรรค์สร้างเศรษฐกิจชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรองกาญจน์ โพธิ์เงิน. (2546). **การประเมินผลทางเศรษฐศาสตร์ของการลงทุนระดับฟาร์มในโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร : กรณีศึกษาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เศรษฐศาสตร์เกษตร). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คาน มุงคุณ. (2551). **การประเมินโครงการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียนในโรงเรียนสตรีโสภณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคายเขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการพัฒนา) สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). **กระบวนการและเทคนิคการ**

ทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พุกชา คุณเมืง. (2551). **การประเมินโครงการเงินทุนหมุนเวียนส่งเสริมผลผลิตเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 3**.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการพัฒนา) สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ภาคพัฒนา ทิพย์ประไพ. (2540). **แนวคิดวิธีการผลิตแบบเอเชียกับการอธิบายหมู่บ้านไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ลววรรณ ทัยคุปต์. (2546). **พลวัตของการดำรงชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติของชุมชนชาวแพแม่ น้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมเกียรติ ตั้งนโม. (2551). **ชีวิตในท้องถิ่นกับโลกาภิวัตน์ หลุมพรางทางเลือก**. [Online]. Available: <http://www.midnightuniv.org>

สุวิธาน พัฒนาไพรวัลย์. (2550). **การดำรงความเป็นชุมชนปกากะญอท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในด้านทรัพยากร เศรษฐกิจและความสัมพันธ์ทางสังคม**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษานอกระบบ). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เสรี พงศ์พิศ. (2542). **อินแปง**. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์

ยศ สันตสมบัติ. (2539). **ท่าเกวียน: บทวิเคราะห์เบื้องต้นว่าด้วยการปรับตัวของชุมชนชาวนาไทยท่ามกลางการปิดล้อมของวัฒนธรรมอุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คบไฟ.